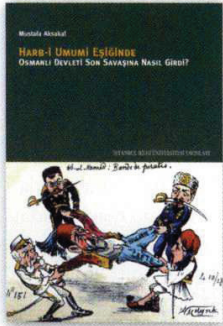

Kitap

Harb-i Umumi'ye nasıl ve neden girdik?

Harb-i Umumi Eşğinde Osmanlı

Mustafa Aksakal
Bilgi Üniversitesi Yayınları
244 sayfa, 22 TL

Osmanlı Devleti
1. Dünya Savaşı'na
balıklama mı daldı yoksa
Almanların bastırmasıyla
mecbur mu kaldı? Enver
Paşa olmasaydı tarafsız
kalabilir miydik? Kitap,
genelgeçer iddiaları
tartışan bilimsel bir
araştırma örneği.

Mustafa Aksakal, Osmanlı Devleti'nin son savaşına nasıl girdiğine dair tüketilmesi oldukça güç bir tartışmayı, diğerlerini kullanmanın yanı sıra özellikle Alman kaynaklarıyla irdelemekte. Böylece 1914 Ağustos başında yapılan Alman-Osmanlı ittifakından, savaşa resmen girilen tarihe kadar geçen üç ay içindeki pazarlıklar, çekişmeler ve "ikna" sürecinin bilinenden çok daha karmaşık olduğu görülmekte.

Osmanlıların savaşa balıklama daldığına veya Almanların bastırmasıyla mecbur kaldığına dair genelgeçer iddialar, tarafsız kalmanın imkan dahilinde olduğuna dair görüşler, kitapta ele alınıyor. Yazar, savaş öncesinde tartışılabilir olan seçeneklerin, 1914'e gelindiğinde yerini modernliğe giden tek yolun toplumun ve kurumların askerileştirilmesine bıraktığını belirtiyor ve şöyle diyor:

Doğal olarak imparatorluğun bunu yapabilecek durumda olması ihtimali muazzam

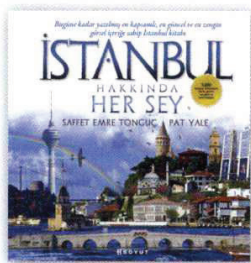

bir cazibe taşımamaktadır; çünkü bu ihtimal bölgeyi çirkin, genellikle de kanlı ve canice bir parçalanma sürecinden, bunun ardından gelen aynı korkunçluktaki ulus inşası sürecinden kurtarabilirdi."

İttihat Terakki hükümetinin savaşa girmesini, Büyük Güçler'in Osmanlılara bir yarı sömürge gibi müdahale etmesine tepki olarak değerlendiren Aksakal, savaş öncesinde oluşan-oluşturulan kamuoyu-

nun seyrini izleyerek "1913'e gelindiğinde siyasi dil, kararlı bir milliyetçi ton kazanmıştı" diyor.

Osmanlı Devleti'nin Almanya ile yaptığı ittifakın sanıldığı aksine Almanların bastırmasıyla değil de Almanya başbakanı, askeri yetkililer ve büyükelçinin taraftar olmasına rağmen Bab-ı Ali'nin bastırması ve Kaiser'in desteği sonucunda gerçekleşmesini İttihat Terakki yönetiminin bir

İstanbul Hakkında Her Şey

Saffet Emre Tonguç,
Pat Yale
Boyut Yayıncılık
613 sayfa, 39,90 TL

İstanbul kazanına büyük bir kepçe

İstanbul kenti hakkında yapılan araştırmalar kütüphaneler doldursa da yeni araştırmalar ve yayınlar çıkmaya devam ediyor. Her seferinde "artık yazacak bir şey kalmamış" dedirten araştırmalar kentin belli yönlerini ele alır, bazıları uzun tarihini, bazıları eski eserlerini konu edinir. Son dönemde ismiyle dikkati çeken bir kitap yayımlandı: *İstanbul Hakkında Her Şey*.

Bu iddialı kitabın yazarları Saffet Emre Tonguç ve Pat Yale. Kenti hemen her bölgesi ve önemlice eserleri ile ele almaya çalışan kitapta hiç şüphesiz bazı eksikler var. Ama zaten böyle bir kenti eksiksiz ve hatasız anlatmak imkansız. Zaten 2. baskısında bazı eklemeler ve düzeltmeler yapılmış. Kenti hem içinde yaşayanlara hem de ziyaretçilerine kısa bilgiler, keyifli hikayelerle an-

latan bir kitap. Özellikle görsel malzeme açısından çok zengin. 60'tan fazla fotoğrafının fotoğrafları, değişik arşivlerden eski fotoğraf, gravür, minyatür ve haritalarla 3 bin kadar görsel malzeme iyi bir tasarımla biraraya getirilmiş. Çağdaş bir seyahatname ile bir seyahat rehberi arasında hoş bir içerik. Gezdiğiniz semtlerin kültür varlıkları kadar, somut olmayan mirası konusunda da etkili. Ya-